

От проф. д-р Валентин Яков Кацаров, Тракийски университет, АФ-Стара Загора, член на Научно жури (Заповед № НП-08-45/10.02.2016 год., на Председателя на ССА, София, която определям като непълна),

Във връзка: с оценяване на дисертационен труд на тема: „Характеристика на репродуктивните качества на нерези и свине майки при различни нива на селекция”, представен от редовен докторант Мария Стефанова Божкова, по докторска програма “Развъждане на селскостопанските животни, биология и биотехника на размножаването”, професионално направление ш. 6.3. Животновъдство, към ЗИ, гр. Шумен, за придобиване на образователна и научна степен „Доктор”. Изследванията са проведени с консултациите на научния ръководител доц. дн Апостол Апостолов.

Актуалност на дисертационния труд. Актуалността на темата и свързаните с нея изследвания са важни и резултатите биха могли да намерят практическо приложение във ферми където се отглежда Дунавската бяла свиня и във връзка с изпълнение на развъдната и програма. Ефективността на провежданата селекция в свиневъдството се определя в голяма степен от генетичното разнообразие и зависимостите между отделните стопански признаци. Това изисква правилно комбиниране на получената информация от потенциалните разплодници, за да се постигне максимална точност при преценка на развъдната им стойност. В съвременните селекционни програми тя се определя въз основа на данните за дебелината на гръбната сланина и интензивността на растежа и е необходимо да се установи и прогнозира как селекцията по едни признаци ще повлияе върху други признаци с важно стопанско значение. Това е необходимо защото са налице и опасения, че може да се влоши генетичната пластичност на животните и е препоръчително, периодично да се проверява отражението и върху възпроизводителните показатели на свинете.

Прегледът на дисертационния труд показва, че е структуриран съгласно изискванията, като добрия научен стил е съчетан с ясен, но определено пестелив на разсъждения език. Събрана е достатъчно по обем информация, за обработката на която са използвани подходящи методи, гарантиращи оптимално планиране и организиране на изследванията, което дава възможност за точност и прецизност на получените резултати. Някои от прилаганите постановки обаче не са обект на цитирания „Правилник за преценка на развъдната стойност, производство и класиране

на свине за разпрод, 1996“, а още по малко на този от 1984 год. (стр. 47) и е необходимо коригиране (стр. 44) и прецизиране (стр. 49) на отделни моменти от методическо естество. В тази връзка позоваването на „Развѣдната програма за Дунавската бяла свиня“ е задължително.

Оценка на резултатите, приносите и препорѣките за внедряване.

Използваните литературни източници са достатѣчни на брой, но едва около една четвърт са от последните 10 години и осветляват само отделни моменти от проблема, като констатирам и наличието на раздели (1.2.2; 1.2.4; 1.2.5; 1.2.6), които са интересни, но не са продиктувани от целта и задачите. Установявам неправилно използване на името на основната порода свине в това изследване и ненужното акцентиране на вниманието върху раздели с факти и данни от исторически и познавателен характер (1.5.1; 1.5.1.1; 1.5.1.3.), като в таблица 1.7, са налице грешки при цитиране на изследвания на други автори и някои обобщения с 25 годишна давност (стр. 40) трябва да се преосмислят, във връзка с новите реалности.

Докторантката формулира реалистична и достижима цел със 7 конкретни задачи, за изпълнението на които са проведени 6 експеримента в ЕБ на ЗИ, гр. Шумен. Оценявам високо факта, че изследванията са проведени със свине от националния племенен фонд, защото това е принос за допълване на съществуващата информация с нови характеристики за репродуктивните показатели при различно ниво на признаците обект на селекция. За обективната и точна оценка на труда обаче е необходимо и важно да се конкретизира, като допълнително се изясни и докладва: какъв е броят на участвалите в експериментите свине майки (например по задачи 3.3 и 3.5)? От методична гледна точка са смущаващи различията (в някои случаи около 2 пъти) в стойностите на отделни показатели по собствена продуктивност в рамките на проучваните произходи (табл.4.5, стр. 60), а провеждане на експерименти с нерези ДБх(АЛхП)хДЛ е трудно обяснимо, защото използването им в практиката, определям като нещожна. Задача 7, няма отношение към поставената цел.

Анализът и дискусията в раздел „Резултати и обсъждането“ (под 40% от общия обем на труда.) може да се разшири и по-добре обоснове, защото се споменават данни и числа, без да се прави задълбочена интерпретация и съпоставка и не се търси определена взаимовръзка или следствие. Следователно, проследяването на отношението между развѣдната стойност (класът) на животните с репродуктивните показатели, в това число и с продължителността на стопанско използване на майките са били задължителни при планирането на експериментите. В някои случаи (стр.

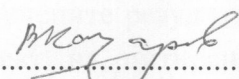
65) вместо да се изказват предположения и търсят причини, се правят обобщения и заключения за благоприятни или противоположни зависимости при условие, че няма основание за това. В други случаи се обръща прекомерно голямо внимание, например на количествените и качествените различия на семенната течност от нерезите, в зависимост годишния сезон и произхода, но не и на това как нивото на селекция влияе върху тези показатели, което е целта на изследването.

От основните моменти на работата са направени 11 извода, 2 препоръки за практиката и са посочени 4 приноса с оригинален и 4 с научно-приложен и практически характер. Приемам част от тях, но за някои е необходимо допълнително пояснение и актуализация. В тази връзка е важно да се изяснят следните въпроси:

1. Какви са основните препоръки при направление на кондицията на Дунавската бяла свиня, със съществено различаващи се показатели от преценката по собствена продуктивност, във връзка с правилното управление на репродуктивния процес?
2. Може ли установените факти, че всяко осмо женско животно не показва симптоми на еструс, да се дължи на причини свързани с нивото на селекция в проучваната популация свине?
3. Каква е връзката на изследваните признаци с продължителността на стопанско използване на свинете майки?

Заключение. Докторантката Мария Божкова с характерното си трудолюбие, и чувство за отговорност е извършила голяма по обем експериментална работа върху дисертационния труд: „Характеристика на репродуктивните качества на нерези и свине майки при различни нива на селекция” и са получени важни резултати с преобладаваща практическа насоченост. Общата ми оценка за дисертационния труд е положителна и приемам, че той отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Р. България и Правилника за неговото приложение в ССА, София. Като имам в предвид актуалността на проблема за националния племенен фонд свине, ще гласувам за придобиване на образователна и научната степен „Доктор” от редовен докторант Мария Стефанова Божкова, по докторска програма: “Развъждане на селскостопанските животни, биология и биотехника на размножаването”, професионално направление ш. 6.3. Животновъдство, към ЗИ, гр. Шумен.

21.03.2016 год.
Стара Загора

Изготвил становището: 
(проф. д-р Валентин Кацаров)